

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

Trenčiansky samosprávny kraj bol zriadený v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov ako právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami, zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov. Po skončení rozpočtového roka je TSK povinný súhrnne spracovať údaje o rozpočtovom hospodárení do záverečného účtu a v nadväznosti na ustanovenie § 11 ods. 2 písm. d) zákona o samosprávnych krajoch tento predložiť

na schválenie v Zastupiteľstve Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Návrh Záverečného účtu TSK vychádza z účtovnej závierky Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2021 overenej audítorom a je spracovaný v súlade s ustanovením § 16 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Obsahuje najmä komplexný prehľad o hospodárení kraja za rok 2021 v členení na rozpočet a jeho zmeny, plnenie resp. čerpanie rozpočtovaných príjmov, výdavkov a finančných operácií, bilanciu aktív a pasív, zúčtovanie finančných vzťahov so štátnym rozpočtom a prehľad o stave a vývoji dlhu TSK. Ďalej obsahuje údaje o hospodárení príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK a prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 a podľa § 8 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v členení podľa jednotlivých príjemcov. Súčasťou záverečného účtu je aj hodnotenie rozpočtu v jeho programovej štruktúre.

Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2021 je zavŕšením rozpočtového procesu a vyjadruje výsledky hospodárenia za sledované obdobie na úseku Dopravy, Zdravotníctva, Kultúrnych služieb, Vzdelávania, Sociálneho zabezpečenia, ako aj na Úrade TSK. Hodnotenie plnenia príjmov a čerpania výdavkov je uvádzané v eurách.

II. Osobitná časť

V rámci hodnotenia roka 2021 je nevyhnutné konštatovať, že hospodárenie Trenčianskeho samosprávneho kraja ako celku bolo aj v tomto rozpočtovom období ovplyvňované pokračujúcim šírením globálnej pandémie COVID-19, avšak s miernejšími následkami, ako tomu bolo v predchádzajúcom roku 2020. Túto skutočnosť predpovedala aj makroekonomická prognóza Inštitútu finančnej politiky z júna 2021, v ktorej sa uvádzalo, že slovenská ekonomika ustane v roku 2021 druhú vlnu pandémie len s miernymi škodami a je reálny predpoklad jej zotavenia sa už v tom istom roku. Rast HDP by mal dosiahnuť 4,6 % a dobehnúť v druhej polovici roka svoju predkrízovú úroveň. Napokon sa predpovede Inštitútu finančnej politiky naplnili len čiastočne. Zotavenie slovenskej ekonomiky zaznamenalo v roku 2021 pomalší nábeh a hrubý domáci produkt posilnil napokon o 3,1%. K zotaveniu prispel najmä domáci dopyt, pričom spotreba domácností by stúpila aj viac, nebyť šírenia pandémie COVID-19 v podobe tretej vlny na konci roka. Vyššie vládne výdavky podporili ekonomiku a aj disponibilné príjmy domácností. Zamestnanosť zatiaľ

zotavenie nepocítila, dynamicky však rástli mzdy. Hoci globálny dopyt sa v pandémii presunul zo služieb k tovarom, po sľubnom začiatku roka začali slovenskému exportu chýbať súčiastky. Priemysel tak vo zvyšku roka zvolnil a vyrábal čiastočne do zásob. Naďalej teda pretrváva istá miera neistoty ohľadom budúceho vývoja, pritom ako rizikové faktory sa javia ďalšia vlna šírenia koronavírusu, zvýšenie spotrebiteľských cien, ktoré odkrojí časť z reálnych príjmov obyvateľstva a teda aj zo spotreby domácnosti, problémy s dodávkami súčiastok v priemyselnej produkcii a v neposlednom rade aj vojnový konflikt na Ukrajine.

Plnenie príjmov a čerpanie výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja k 31.12.2021 možno v skratke zhrnúť nasledovne:

Bežné príjmy boli k 31.12.2021 plnené vo výške 173 603 268,30 eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 101,22 % z rozpočtovanej sumy 171 518 524,00 eur a medziročný nárast približne o 5 553 tis. eur. Hlavný podiel na tejto skutočnosti mala po ročnej pauze spôsobenej nepriaznivou situáciou ovplyvnenou šírením choroby COVID-19 opäť ekonomická kategória 100 - Daňové príjmy, kde zaznamenal Trenčiansky samosprávny kraj v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka zvýšenie približne o 3 931 tis. eur. Za lepším medziročným plnením daní stojí výrazné oživenie slovenskej ekonomiky, ktoré prišlo po dlhých mesiacoch útlmu. Vo vývoji bežných nedaňových príjmov neboli v porovnaní s predchádzajúcim obdobím zaznamenané výrazné zmeny. Od roku 2018 je v hlavnej kategórii 200 – Nedaňové príjmy dosahované plnenie približne na úrovni 9 000 tis. eur a rovnako tomu bolo aj v rozpočtovom roku 2021. Trenčiansky samosprávny kraj zaznamenal k 31.12.2021 plnenie nedaňových príjmov v objeme 9 089 141,82 eur, čo znamená medziročný nárast takmer o 319 tis. eur. Priaznivý vývoj v rámci hodnoteného medziročného obdobia možno konštatovať aj v hlavnej kategórii 300 - Granty a transfery, kde bol zaznamenaný tiež nárast oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka, a to približne o 1 303 tis. eur. Zásluhu na tejto skutočnosti mal tak ako po minulé roky vyšší objem prijatých transferov zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy na úseku Vzdelávania, ale predovšetkým výrazne vyšší objem účelovo určených prostriedkov zo štátneho rozpočtu, ktoré obdržali priamo rozpočtové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK na úseku Sociálneho zabezpečenia v podobe mimoriadnej finančnej podpory zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately za obdobie druhej vlny pandémie.

Bežné výdavky boli k 31.12.2021 čerpané vo výške 159 280 163,73 eur, čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 95,08 % z rozpočtovaného objemu 167 523 077,00 eur a nárast oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka takmer o 12 886 tis. eur. Išlo na jednej strane o plánovaný medziročný nárast bežných výdavkov, ktorý bol zároveň predmetom schvaľovacieho procesu v rámci predkladania Návrhu Rozpočtu TSK na roky 2021-2023 a v priebehu roka 2021 bol ovplyvnený najmä:

- *zvýšením úhrady náhrady predpokladanej straty u zmluvných dopravcov*

v prímestskej autobusovej doprave, za ktorým bola vzájomná dohoda oboch strán pokračovať vo zvýšení priemernej mzdy vodičov a technicko-hospodárskych zamestnancov, ktorí priamo vykonávajú činnosť v prímestskej autobusovej doprave,

ale najmä vyššia priemerná cena nafty, ktorá ovplyvnila náklady na spotrebu pohonných hmôt,

- *alokovaním podstatne väčšieho objemu prostriedkov z vlastných zdrojov*

pre príspevkovú organizáciu SC TSK na ekonomickej podpoložke 635 Rutinná a štandardná údržba, ktorá zahŕňa aj výdavky na realizáciu súvislých opráv ciest II. a III. triedy TSK dodávateľským spôsobom,

- *nárastom účelovo určených finančných prostriedkov na prenesený výkon štátnej správy na úseku Vzdelávania,*

- *nárastom bežných výdavkov určených na financovanie originálnych kompetencií na úseku Sociálneho zabezpečenia.* Trenčiansky samosprávny kraj poskytol v tejto súvislosti sociálnym zariadeniam vyšší objem dotácií krytých z vlastných zdrojov na úhradu výdavkov triedených pod ekonomicou kategóriou 610 Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania a pod ekonomicou kategóriou 620 Poistné a príspevok do poisťovní, a to vo väzbe hlavne na medziročné zvýšenie minimálnej mzdy o 43 eur, t.j. z objemu 580 eur na 623 eur, a s tým súvisiace navýšenie príplatkov za zmenu, soboty, nedele a štátne sviatky. Vyššie čerpanie bežných výdavkov v rámci ekonomickej podpoložky 633 011 Potraviny zasa nadväzovalo na žiadosti 18 – tich sociálnych zariadení o navýšenie hodnoty stravnej jednotky pre rok 2021, a to v súlade so Všeobecne záväzným nariadením Trenčianskeho samosprávneho kraja

č. 30/2020, ktorým sa mení Všeobecne záväzný nariadenie Trenčianskeho samosprávneho kraja č.2/2018 o poskytovaní sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb zriadených TSK, určení sumy úhrady za sociálne služby, spôsob ich určenia a platenia.

Na druhej strane bol medziročný nárast bežných výdavkov v roku 2021 ovplyvnený pokračujúcim šírením globálnej pandémie COVID–19, ktorá aj v rozpočtovom roku 2021 ovplyvňovala hospodárenie Trenčianskeho samosprávneho kraja ako celku, hlavne však na úseku Sociálneho zabezpečenia, Dopravy, ako aj na Úrade TSK.

Kapitálové príjmy boli k 31.12.2021 plnené vo výške 12 593 469,29 eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 29,54 % z rozpočtovanej sumy 42 635 723,00 eur. Súčasťou kapitálových príjmov je hlavná kategória 200 Nedaňové príjmy a hlavná kategória 300 Granty a transfery. Vyššie plnenie príjmov sa podarilo dosiahnuť len v jednej z nich.

V minulom období priaznivo hodnotený podiel hlavnej kategórie 200 – Nedaňové príjmy a v rámci nej predovšetkým príjem z predaja kapitálových aktív a príjem z predaja pozemkov zaznamenal po roku prepadu poznačenom pandemiou COVID – 19 opäť návrat na predkrízovú úroveň. Naproti tomu rozhodujúca hlavná kategória 300 – Granty a transfery, v ktorej sú zahrnuté všetky plánované projektové aktivity Trenčianskeho samosprávneho kraja v rámci jednotlivých operačných programov Partnerskej dohody 2014 - 2020, zaznamenala podobne ako v minulom období nízke percento plnenia, a to na úrovni 28,02 %. Na nenaplnenie príjmovej, a tým aj výdavkovej časti rozpočtu, týkajúcej sa implementácie projektov financovaných zo zdrojov Európskych štrukturálnych investičných fondov a štátneho rozpočtu mali okrem globálnej pandémie vplyv aj neprimerane dlhé lehoty administratívnych procesov pri uzatváraní zmlúv o poskytnutí nenávratných finančných príspevkov.

Po minuloročných obdobiach, keď vykazoval Trenčiansky samosprávny kraj každoročne pomerne nízke percento čerpania kapitálových výdavkov pohybujúce sa v rozmedzí medzi 26 až 33 %, musíme konštatovať, že už druhý rok po sebe bol v tomto smere zaznamenaný pozitívny vzostup, a to hlavne v oblasti realizácie investičných akcií plánovaných na Úrade TSK a OvZP, kde sa podarilo dosiahnuť v roku 2021 takmer 70 % - né plnenie. Trenčiansky samosprávny kraj čerpal kapitálové výdavky k 31.12.2021 v objeme 41 122 434,55 eur, čo predstavuje 42,81% z rozpočtovaného objemu prostriedkov 96 064 627,00 eur. Z uvedeného celkového objemu čerpaných kapitálových výdavkov predstavovalo čerpanie výdavkov na realizáciu investičných projektov implementovaných v rámci európskych štrukturálnych fondov objem 13 406 064,82 eur, čo predstavuje 24,25 % z rozpočtovanej sumy 55 291 573,00 eur a čerpanie výdavkov na realizáciu investičných akcií Úradu TSK a OvZP dosiahlo objem 27 716 369,73 eur, čo predstavuje 67,98 % z rozpočtovanej sumy 40 773 054,00 eur. Pri realizovaní investičných akcií Úradu TSK a OvZP zostalo pritom úsilie Trenčianskeho samosprávneho kraja nasmerované nielen na dokončenie investičných akcií započatých na jednotlivých úsekoch ešte v rozpočtovom roku 2020, ale aj na realizáciu nových investičných zámerov. Za prioritnú oblasť bola v roku 2021 stanovená oblasť Zdravotníctva a práve do tejto oblasti smeroval Trenčiansky samosprávny kraj najväčší objem finančných prostriedkov.

Po vylúčení finančných prostriedkov plnených resp. čerpaných na tzv. samostatných účtoch rozpočtových organizácií, ktoré nevstupujú do súhrnnej bilancie pre výpočet rozpočtového výsledku hospodárenia, predstavoval bežný rozpočet TSK k 31.12.2021 prebytok v čiastke 14 287 634,90 eur a kapitálový rozpočet schodok v čiastke 28 528 965,26 eur. Schodok rozpočtového hospodárenia TSK v objeme 14 241 330,36 eur bol upravený o zostatok finančných operácií, ktorým bol prebytok v objeme 46 209 422,07 eur. Po usporiadaní zostatku finančných operácií a po vylúčení nevyčerpaných účelovo určených prostriedkov poskytnutých v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie v zmysle § 16 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v celkovom objeme 8 775 971,70 eur, ako aj po vylúčení rozdielu prijatých a vrátených finančných zábezpek (klasifikovaných na ekonomickej podpoložke) v celkovom objeme 363 307,72 eur a vylúčení nevyčerpanej návratnej finančnej výpomoci schválenej vládou Slovenskej republiky v objeme 821 013,36 eur bol zostatkom finančných prostriedkov Trenčianskeho samosprávneho kraja k 31.12.2021 prebytok v objeme 22 007 798,93 eur. V súlade s ustanovením § 15 ods. 1 a § 16 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bude tento zostatok finančných prostriedkov za rok 2021 použitý na tvorbu rezervného a peňažného fondu.

Trenčiansky samosprávny kraj usporiadal:

- svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným a založeným právnickým osobám, k fyzickým a právnickým osobám, ktorým poskytol prostriedky zo svojho rozpočtu,
- finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu a štátnym fondom.

Návrh Záverečného účtu Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2021 bol predložený hlavnému kontrolórovi za účelom vypracovania odborného stanoviska a v súlade s platnou legislatívou bol v stanovenej lehote 15 dní pred prerokovaním v zastupiteľstve samosprávneho kraja verejne prístupný, a to vyvesením na úradnej tabuli, ako aj zverejnením na webovom sídle TSK. Návrh Záverečného účtu Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2021 bol zároveň prerokovaný vo všetkých komisiách zriadených pri zastupiteľstve samosprávneho kraja.